Народ був німий.

Жив на широкому великому острові посеред океану, жодних зв'язків з іншими островами не мав, тож і думав, що всі інші народи, які десь живуть, так само німі. Зрештою, мова була не дуже й потрібна німим — усе, чого вимагали господарські, людські та родинні стосунки, вони розуміли без мови, по очах, жестах, рухах. Жодних теревенів у вільний час не було, бо не було й вільного часу всі працювали від ночі й до ночі. Жили не вельми заможно, але й не голодували, і коли не траплялось моровиці, епідемії чи урагану, тоді почувалися майже щасливими. На острові віддалік від цивілізації панували мир та спокій. Війн ті люди не знали споконвіку.

Щоправда, часом ставалися випадки, які змушували людей хвилюватися. Це коли на морському обрії з'являвся великий білий корабель, і з нього на острів у затоці висаджувалися люди. Ті люди були незвичайними. Все у них було гарне та розумне — і обличчя, й одяг, і знаряддя. А головне — вони вміли розмовляти. Слова з їхніх вуст сипалися, неначе соєві боби з мішка, і означали таємну силу, бо слідом за словами йшли певні дії та вчинки. Це було плем'я говірких, вирішили німі, бо у прибульців навіть прилади вимовляли слова — такі маленькі чорні скриньки. Німі боялися цих людей, але й поважали водночас. Чужинці ж, у свою чергу, не сердилися на мовчазних німих — навпаки, всіляко давали зрозуміти, що вроджена німота їм подобається. Настільки подобається, що одного разу вони висадились на берег і почали будувати палац. Німі не заперечували — спокійне й одноманітне життя на острові давно їм набридло.

Палац було збудовано з каменю, скла й металу, який привезли на білому кораблі. А разом привезли і владу. Влада, сказали говіркі, потрібна німим, бо вони таким чином долучаться до найвищих досягнень цивілізації. Німі поставилися до цього з ентузіазмом — їм хотілося долучитись до цивілізації. Деякі серед найрозумніших і найдужчих пішли

працювати до палацу, а також у поліцію й до самоуправління. Все це було потрібно виключно задля інтересів німих.

Правда, німі мусили за це платити. Було привезено угоду під назвою "Конституція", котра визначала розмір тієї данини й порядок її сплати. А також передбачалися всі інші обов'язки для німих і привілеї для влади. Німі мусили коритися владі, за що їм залишалась рідна для них німота. Взагалі-то, були вони задоволені, бо так цілковито зберігалися традиції предків. Щоправда, ті, які були при владі чи у політиці, швидко навчилися розмовляти з говіркими — звісно ж, що їхньою, говіркою мовою. Інші були звільнені від вивчення мови. З часом, одначе, кількість наближених до влади збільшилася. Вони вже отримали і власну назву — ГОРИЗОНТАЛЬНИКИ! Відповідно зростали й розміри податків, бо треба ж було платити їм зарплату. Німі потрохи почали стогнати, та все ж мовчали і якось таки сплачували ті податки. На біду, невдовзі стався неврожай; коли німі сплатили всі податки, самим мало що залишилося. Під осінь у поселеннях німих почався голод. Великі групи німих приходили до палацу й поглядами та жестами просили їсти. Але їсти їм не давали. їхні ж одноплемінники, які стали прислужниками в палаці, відганяли їх від брами, декотрих навіть побили палицями. То були перші побиті люди на острові, і тому це викликало гнів. У селищах на площах перед кам'яними ідолами почав збиратися народ; здіймаючи догори руки, люди просили заступництва. Та, схоже, ідоли перестали їх розуміти.

А голод тим часом робився вже нестерпним. Соя й кукурудза зовсім загинули на полях від спеки, дощу не було вже з весни. Над осінь налетів ураган, який вирував три дні поспіль і залив острів так, що не залишилось нічогісінько. Загинула більшість людей і худоби. А живі знову пішли до палацу.

Саме в цей час до говірких приїхав з-за океану їхній головний правитель — Великий Демагог. Це був дужий, високий чоловік із грізним поглядом і великим ротом, який ніколи не мовчав. У першій же своїй промові, проголошеній у палаці, він сповістив, що від сьогодні ця країна

називатиметься Народною Демагогією, погрозив усім відступникам карою, прихильникам пообіцяв винагороди, головною з яких було право жити. Підсьорбувані сяяли від щастя, звичайно ж, у надії отримати якнайвищий привілей.

Життя на острові робилося все гіршим. Після неврожаю, голоду й урагану прийшла моровиця. Якась лиха пошесть косила німих у їхніх пальмових будівлях так швидко, що не було кому ховати померлих. Живі почали грабувати мерців. Назрівав великий мовчазний бунт — проти палацу, проти поліції, горизонтальників і навіть проти ідолів, які відвернулися від німих. Влада ж за допомогою величезної зграї підсьорбувачів, які вже здебільшого навчилися мови говірких, намагалась не допустити безладдя. Десятки їхніх агітаторів пішки й верхи на мулах пересувались від селища до селища, вмовляючи німих терпіти, сподіватися на краще і мовчати. Останнє було найважливіше. Іще німим наказали тричі на день кланятись у бік палацу, а поліціянти слідкували, щоб це робилося по щирості, не удавано. Німі й намагалися робити по щирості, та чомусь по щирості виходило погано. Декотрі з найбільш кмітливих уже почали зауважувати загрозу, яка таїлась у слові гнобителів, і безсилля власної німоти. Один із них, справжній глухонімий, під час ранкових поклонів на площі раптом перестав кланятись і щось безладно загомонів-залепетав до поліціянтів. Поліціянти, звісно ж, такого непослуху не стерпіли й накинулись на нього з кийками. Били довго, люто, глухонімий виривався і кричав, та марно. Потім раптово затих, здавалося, сконав.

Біля мерця зібралися німі, хотіли віднести його до халупи, та поліціянти стояли обабіч і не підпускали людей до тіла. Атмосфера на площі зробилась напруженою, чувся лемент і ґвалт, плакали жінки. І тоді раптом небіжчик підхопився, неначе хотів кудись бігти. Та поліціліянти схопили його і знову почали бити.

І саме в цю мить, певно, конаючи, глухонімий виразно й гучно викрикнув:

— Щоб ви здохли!..

Усі на площі заніміли, закам'яніли, гул і лемент разом припинився. Жах завис у повітрі і вразив поліціянтів. Спершу ті двоє, що тримали глухонімого, потім ще й двоє тих, що стояли обіч, немов дерев'яні колоди, впали потилицями об землю й більше не поворухнулися.

Тоді люди, яких підганяв подив і жах, кинулись до глухонімого, та він уже був насправді мертвий. Його віднесли до халупи, і він довго лежав там непохований. Його боялися ховати, бо відчули в ньому велику, непізнавану силу. Від того часу глухонімий зробився першим апостолом німого народу.

Трагедія в селищі настільки приголомшила всіх, що німі на певний час забули про свої нещастя — голод, хвороби та урагани. І навіть про білий палац. Усі думали про слова, які глухонімий забрав із собою до могили. На якийсь час влада теж притихла. Великий Демагог, який щодня читав свої загрозливі літанії, мовчав цілих три дні. Потім з'явився його указ, яким навіки заборонялася начебто паскудна мова німих, а всі горизонтальники з метою підтримання належної безпеки перейменовувались на ВЕРТИКАЛЬНИКІВ.

Та видно, було вже пізно. Старі люди з німого племені почали пригадувати забуті перекази людей іще старіших, які свідчили, що й на острові колись також була мова. Вони навіть пригадували якісь слова, як, наприклад, СВОБОДА й ВОЛЯ. Декотрі з вигнаних із палацу підсьорбувачів, що навчились там читати й писати по-демагогівськи, отримавши тепер багато вільного часу, почали розробляти мову німих. Особливо охочою до цього стала молодь. Минуло півроку, і в селищах ночами у полі чи в морі під час риболовлі почали лунати голоси, вимовлятися слова. Німі переставали бути німими. У великій таємниці від поліціянтів та вертикальників зберігали у пам'яті три слова глухонімого. Тих слів боялися, немов зарядженої зброї, пам'ятаючи, що заряджена зброя часом стріляє. Це розуміли й німі, і підсьорбувані, і навіть усі говіркі. Останні не дрімали. Поруч із палацом було терміново збудовано

в'язницю, немов бджолиними стільниками поділену на крихітні комірчини-камери, до яких саджали німих, щоб ті не розмовляли. Було створено розгалужену Службу Безпеки (СБ), яка вербувала стукачів. Стукачам платили горнятком кукурудзи за кожен донос — у голодний час це була чимала платня, і тому стукачів не бракувало. Тим більше, що їхня праця мала цілком легальний характер, і всі вони були об'єднані у Спілку Стукачів (СС). Для подальшого вдосконалення праці верти кальників останні отримали нову геометричну назву — ДІАГОНАЛЬНИКИ — і довічний службовий статус. Поліціянтам на 30 сантиметрів подовжили бамбукові кийки і на 5 сантиметрів підняли передки кашкетів, щоб навіть недомірки виглядали незгірш за гігантів. На кредити міжнародних банків було закуплено зброю масового ураження і комп'ютерну техніку. Для її обслуговування прибули кадри з колишніх соцкраїн, звідки через тамтешню кризу почався неупинний відтік мізків. Ці зухвалі фахівці взялися до дослідження останньої у світі недослідженої проблеми — взаємозалежності демагогічної влади й дикунської мови. Десятками європейських, азіатських, африканських і полінезійських мов аналізувалися ті три магічні слова, які вбили чотирьох поліціянтів. У цій математичній непропорційності полягала наукова загадка сторіччя.

Однак час минав, а результатів від тієї праці не було жодних. І тоді Служба Безпеки Великого Демагога (СБВД) довідалася, що ті вчені різних наук насправді всі як один є спеціалістами з континентальних ракет (СС-20) та комплексів "Тополя". Пречудово розуміючись на владі та ракетах, вони майже нічого не розуміли у мовах, тим паче, у мові німих. Розлючений Великий Демагог прогнав їх геть усіх із острова, залишивши тільки одного — найщирішого й найсумліннішого молодого ракетника (який у тому сам признався) на посаді звичайного шофера, але з зарплатою в доларах. Через рік, одначе, з'ясувалося, що цей ракетник-шофер ніякий зовсім не ракетник і не шофер, а кадровий полковник радянського КДБ. Великий Демагог власноручно відрубав йому голову.

Серед німих також знайшлися розумні люди, до них потрохи приєдналися декотрі звільнені з палацу. Було сформовано таємну опозицію до влади. Вона породила підпільний мовно-науковий гурток,

який почав працювати над вивченням можливостей знаменитого прокльону — звичайно ж, із метою повалення демагогічного режиму на острові. Було встановлено, що той, хто міг з погибельним для влади наслідком викрикнути ті слова, сам також обов'язково гинув. Чи, може, ті слова приходили до нього в передчутті загибелі? У цьому й полягала головна для гуртка проблема. Пожертвувати собою був готовий багато хто, але ніхто не хотів жертвувати собою марно. Справа була дуже складною, тож гуртківці вирішили вдосконалитися структурно. Найперше вони перейменували гурток на Колегіум. Було обрано Генерального Лідера (ГЛ), п'ятьох Віцелідерів (ВЛ) й одинадцятьох головних спеціалістів (гс). Всі інші стали просто спеціалістами (пс). Усі вони, щоправда, працювали, послуговуючись заморською мовою. Власна перебувала у стані розробки. Справа їхня ускладнювалася ще й тим, що розроблювані належали до різних діалектно-німих груп, кожна з яких наполягала на власному німому діалекті у вигляді певного набору вигуків і жестів. Довго сперечалися. Була навіть пропозиція замість віртуальної проблеми мови приступити до реальної розробки нового сорту проса. У результаті Колегіум розколовся на просяників і мовників. Мовники, дяка Богу, на той час усе ж таки становили більшість.

Саме з пропозиції останніх на третій рік було вирішено задля швидшого просування справи трохи змінити порядок слів у знаменитому прокльоні, бо речення, вимовлене глухонімим, не дуже пасувало до національної традиції мовчання. Навпаки, воно руйнувало ту традицію, що вже було аж надто непатріотично. Після довгого обговорення фраза почала звучати так: "Чи не хотіли б ви трішки здохнути?" Знайшовся і сміливець, який, не зволікаючи, викрикнув її перед палацом в обличчя найлютішого й найбільш ненависного офіцера поліції. Та чомусь той офіцер не впав на землю, а дістав пістолета найновішої модифікації і застрелив зухвальця. У Колегіумі ледве пережили розчарування і знову вирішили змінити порядок слів. Важливо було якщо не знищити поліціянта, то хоч би зберегти життя людини, яка фразу промовлятиме — все ж таки в Колегіумі сиділи гуманісти. Магічний прокльон тепер побудували таким чином: "Будьте ласкаві коли-небудь померти". Звичайно, форма прокльону змінилась, але сенс залишився попередній —

і це було найважливіше. На фразу цю покладалась велика надія, тож її було швидко промовлено найрозумнішим і найосвіченішим членом Колегіуму. Але знову трапилась несподіванка: жоден із гнобителів не упав, хоча й зухвальця теж не вбили. Навіть кийком не відлупцювали. Взагалі-то, всім у Колегіумі це сподобалось, бо людина лишилася жити. Вперше операція відбулася без втрат, а це вселяло надію. І провіщало майбутні перемоги.

Як не дивно, в палаці на це ніяк не відреагували. Згідно з чутками, яким інколи вдавалось просочитися звідти, через втрату мовної спроможності Великим Демагогом, у якого від перенапруги паралізувало язика, найближчим часом очікувалось прибуття Нового, Найбільшого Демагога (ННБД), а його політика у мовному питанні досі залишалась невідомою. Коли ж він невдовзі приїхав, то відразу ж змінив статус Колегіуму — той набував легітимності й перейменовувався на Академію при Новому, Найбільшому Демагогові (АННБД) з новим завданням: створити насправді народну мову — німу за формою й демагогічну за змістом. Зворушені такою несподіваною про себе турботою, керівники Академії надіслали ННБД довжелезного факса, в якому присягались не шкодувати сил задля створення мови німих. А ще через деякий час було затверджено остаточний варіант прокльону глухонімого, який відтепер звучав так: "Нехай здохне той, хто виступає проти мови народу!" Право визначати негідника, якому призначалося здохнути, делегувалось Новому, Найбільшому Демагогові.

З нагоди такої історичної та вікопомної події увечері над палацом, полініянтською казармою і в'язницею німого режиму було влаштовано святковий феєрверк.

Збіднілий, зневірений і понурий народ на острові потроху забув про свого глухонімого апостола та три його слова. І знову зробився німим.

Цього разу вже назавжди.